

Kathrine Bjerg Bennike, kbb@aub.aau.dk,
Anne Lyhne Høj, alh@aub.aau.dk og
Anna Stegger Gemzøe, annasg@aub.aau.dk, AAU

Åben **hvaffor**noget?

Nyt netværk sætter fokus på Open Access Publicering

Danish Network for
Open Access

Open Science, FAIR, Plan S, Free Access samt grønne, gyldne og bronzefarvede veje til Open Access. Listen af ord, som forskere skal forholde sig til i Open Access-publicering er lang og kompliceret. Komplexiteten er ikke blevet mindre af øgede krav fra fondene om at gøre forskning tilgængelig til gavn for samfundet.

I Danmark er den nationale Open Access strategi placeret i Uddannelses- og Forskningsministeriet, hvor alle danske universiteter skal levere måltal for andelen af Open Access-publikationer. Den nuværende strategi løber til 2025, hvor målet er, at 100 procent af alle offentligt finansierede publikationer skal være åbent tilgængelige.

Helt konkret betyder det, at mængden af frit tilgængelige videnskabelige publikationer øges som et led i visionen om åben forskning. Derfor er det vigtigt, at alle i bibliotekernes forskerservice kender til Open Access, og at der er medarbejdere i hver forskerserviceenhed med ekspertise på feltet, så de kan rådgive kolleger, forskere og organisationen om Open Access.

Behov for kolleger på tværs
Det kan være en stor og kompleks opgave at sidde med alene eller få mennesker. Derfor tog Claus Rosenkrantz Hansen (CBS) og Rasmus Rindom Riise (KUB) i efteråret 2021 initiativ til at danne et netværk, der skulle samle de administrative kræfter inden for Open Access på de danske forskningsinstitutioner. Katalysatoren blev to forlagsaftaler med henholdsvis Elsevier og

Wiley, der bød på en ny måde at tænke Open Access-udgivelser på og som var forhandlet som en bred, national aftale. Der var brug for sparring på tværs af organisationerne, og det var derfor nærliggende at lave et netværk mellem forskningsbibliotekerne.

Det Danske Netværk for Open Access havde sit første møde i november 2021 og er vokset støt siden med nye medlemmer fra institutioner over hele landet. Der er p.t. 26 medlemmer, men alle, der arbejder med Open Access, er mere end velkomne. Netværket sparrer med hinanden, deler tips og initiativer, afklarer tvivlsspørgsmål og finder inspiration i hinandens praksisser.

Det organiserede netværk af forenede kompetencer og ekspertise muliggør, at spørgsmål hurtigt kan afklares i en fælles Teams-tråd eller vendes på korte, månedlige onlinemøder. To gange om året bruger netværket en hel dag sammen og går i dybden med emner og arbejdsopgaver, det giver mening at løfte i flok.

Open Access' målsætning

Danmarks Nationale Strategi for Open Access' målsætning er, at der fra 2025 er fri adgang til fagfællebedømte forskningsartikler fra danske forskningsinstitutioner.

For at måle udviklingen, opgør Open Access Indikatoren hvert år, hvor mange af universiteternes publikationer, der er åbent tilgængelige. (Kilde: ufm.dk og Open Access Indikatoren)

OCTOBER 24-28, 2022

10 free webinars on Open Access

Read more at www.openaccess.dk/oaw2022

Medlemsliste, Open Access Week-program og slides fra webinarerne ligger på netværkets hjemmeside: www.openaccess.dk

Open Access Week

Et konkret samarbejdsemne er den internationale Open Access Week, der afholdes hvert år i uge 43. De senere år har der på de danske universiteter været oplæg og arrangementer, der skulle øge opmærksomheden omkring Open Access. I år gik det Danske Netværk for Open Access imidlertid for første gang sammen om at arrangere ti webinarer i løbet af ugen, hvor netværket forenede kræfter, tekniske kompetencer, idéer og kontakter til oplægsholdere. Det var en meget lærerig oplevelse med spændende og alsidige webinarer om Open Access på både basale og mere komplekse niveauer, foruden praktiske og tekniske erfaringer for netværksgruppen. Webinarerne blev hver besøgt af mellem 30 og 65 deltagere fra ind- og udland, der var interesserede i forskellige afkroge af Open Access.

Med i alt 179 tilmeldte var initiativet i al beskedenhed en klar succes. Netværket vender stærkt tilbage med et nyt program næste år og i mellemtiden er håbet, at et øget fokus og samarbejde kan bidrage positivt til ambitionen om at gøre forskning tilgængelig for flest mulige. Samtidig er der i netværket god kontakt til Uddannelses- og Forskningsministeriet, og ambitionen er således også, at netværket kan være med til at kvalificere og understøtte det nationale arbejde med at øge andelen af frit tilgængelig forskning fra de danske forskningsinstitutioner. Vi er nemlig overbeviste om, at når vi forer vores overblik over data, tendenser og udfordringer for Open Access, kan vi påvirke udviklingen sammen.

10 GRATIS WEBINARS

Danish Network for Open Access
proudly presents:
Danish Open Access week 2022
10 free webinars to expand your Open Access knowledge
Read more and register at openaccess.dk/oaw2022

- A basic introduction to Open Access**
Benjamin Derksen, KU
- cOAlition S and Plan S: policies and tools for full and immediate Open Access**
Johan Rooryck, cOAlition S
- How to open your data responsibly**
Karsten Kryger, AAU
- Rights Retention Strategy**
Per Pippin Aspaas, UIT
Niels Cadée, UIT
- What's open about Open Science Platforms for university-industry collaborations – the case of ODIN**
Maria-Theresa Norn, DTU and AU
- Open Access and Creative Commons**
Claus Rosenkrantz Hansen, CBS
Rasmus Rindom Riise, KU
- Putting researchers in control: Preprints as a versatile tool for open science**
Iratxe Puebla, ASAPbio
Pablo Ranea Robles, KU
- DOAJ: what is it and why are we important?**
Paula Marjamäki, DOAJ
- Open Access in practice**
Steffen Foss Hansen, DTU
- Guidelines and tools to making books Open Access**
Niels Stern, OAPEN

International Open Access Week

Open Access' videnskabelige publikationer

Der er flere måder, hvorpå man kan gøre en videnskabelig publikation Open Access (OA). Nogle kræver betaling (Gylden OA), mens andre er gratis (Grøn OA, Diamond OA).

Administrative medarbejdere på de danske forskningsbiblioteker understøtter og vejleder forskerne i disse åbne publiceringsmuligheder.